

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 15

Maribor, ponedeljek 20. januarja 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasi po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

O stanju naše industrije

Je te dni predsednik zagrebške Zveze industrijcev g. S. D. Alexander podal obširne in zanimive izjave. Predvsem je povdaril, da so dobra žetev, aktivna trgovinska bilanca in obilje denarja glavna obeležja celega gospodarskega življenja pri nas. Na podlagi kraljevskih aktov od 6. jan. in 3. okt. 1929 posveča vlada mnogo več pažnje reševanju gospodarskih vprašanj, ki ne preneso odlašanja.

Boljše funkcioniranje celega javnega aparata se je opazilo zlasti v prometu, ki se je lani že znatno bolje razvijal. Isto je glede zakonodaje. Izenačenje zakonov pomeni pravno sigurnost, ta pa je podlaga zaupanja in zvestave. Razdelitev države na banovine daje nove možnosti razvoja in končne rešitve najrazličnejših socialnih in gospodarskih vprašanj. Dekoncentracija uprave pomeni nele razbremenitev centralne uprave, ampak tudi možnost, da posameznik pride do boljše in stvarnejše rešitve, odgovarjajoče prilikam v posameznih banovinah. Vse to pa je le pričetek sistematskega, doslednega in vztrajnega dela, ki je potrebno za gospodarstvo kot živ organizem.

Naša industrija, ena glavnih podlag gospodarskega življenja, ki do polovice alimentira našo trgovinsko bilanco, mora v splošnem z delom v minolem letu biti zadovoljiva. Produkcija premoga je v celoti državi narasla za 10%. Tudi ostalih rud (bakra, svinca, cinka itd.) se je znatno več prodalo. Gradbena delavnost je bila lani normalna, enako so tudi vse industrije, ki so z njo v zvezi (opekarne, tvornice cementa itd.) mogle svoje proizvode povoljno plasirati. Izvoz cementa iz Dalmacije v inozemstvo je znatno narasel. Šumarska industrija je imela lani rekordno izvozno leto, tekstilna industrija se je razširila in od leta do leta bolj krije naše domače potrebe ter manjša našo odvisnost od uvoza. — Sladkorne tvornice so lani delale s povoljnim rezultatom, enako tudi industrija sladkornih predelav (tvornice čokolade, kanditov itd.), ki se je celo pomnožila za nekaj novih podjetij. Kovinska industrija je bila deloma kartelirana in je tudi lani mogla izkoristiti svojo produktivno silo. Poraka umetnih gnojil je bila lani pač manjša, ker radi slabih žetev v prejšnjih letih kmet ni imel denarja. V ostalem je kemična industrija delala povoljno. Tvornice papirja so bile vse zaposlene deloma za javne dobave, deloma za potrošnje v državi, sodelovale pa so nekatere tudi pri izvozu. Tvornice kož niso — vsled nepovoljne konjunkturo in neprestanega padanja cen — delale povoljno, tvornice čevljev pa so trpele pod konkurenco inozemstva. Tvornice šprita so se nekaj popravile, kvas se je dobro plasiral. Pivovarne so v glavni sezoni radi gospodarske krize slabše odrezale, tvornice olja so imele radi domanj'anja dobrih surovin slabo konjunkturo. Naši mlinci se še vedno bore za svojo eksistenco in bo morala vlada tej industriji priskočiti na pomoč vsaj v taktičnem smislu.

Kapitulacija Madžarske

DANES PONOČI JE BIL TUDI V VP RAŠANJU VZHODNIH REPARACIJ V NAČELU DOSEŽEN SPORAZUM. — POPOLN USPEH DRUGE HAAŠKE KONFERENCE.

HAAG, 20. januarja. V vprašanju vzhodnih reparacij je prišlo včeraj ponoči med interesiranimi državami do principijalnega sporazuma. V svrhu končne in jurične sestave tega sporazuma, ki naj omogoči vsem državam, da brez pridržka podpisajo haaški protokol o veljavnosti Youngovega načrta, so bili izvedenci zbrani vso noč in so izvršili končno redakcijo.

Sporazum se nanaša v glavnem na sledeče točke:

1. Madžarska plača v letih 1943 do 1966 letno 13,5 milijona zlatih kron. Te anuitete naj služijo za križje odškodnin, ki so nastale vsled mirovnihih pogodb in jugoslovanske agrarne reforme.

2. Velešile plačajo Madžarski predjem v znesku 100 milijonov zlatih kron. Iz te vsote naj se poravnajo ostale zahteve upnikov, predvsem zahteve madžarske cerkve, nadvojvod, železnic in končno zahteve Češkoslovaške. Ta predjem mora Madžarska po letu 1966 odplačati z rednimi anuitetami. O načinu ureditve tega spornega vprašanja so se danes še nadaljevala pogajanja z zastopniki vele-vlasti.

3. Za vse ostale, iz čl. 350 trijanonske mirovne pogodbe izvirajoče stvari je pristojno mednarodno raziščišče. Kot druga instanca se določi mednarodno raziščišče v Haagu, ki bo odločalo o pristojnosti posameznih raziščišč kot druga instanca.

Ostale, na rešitvi vprašanj vzhodnih reparacij interesirane države prispevajo za ureditev teh zamotanih stvari na ta

način, da se odrečejo vsem svojim zahtevam napram Madžarski.

Tekom noči so se potem še nadaljevala pogajanja, kako naj bi se odstranile še zadnje težkoče, obstoječe med Rumunijo in Bolgarsko na eni ter Madžarsko in Češkoslovaško na drugi strani. V haaških krogih vlada zelo optimistično razpoloženje. Sodeč po stanju zadnjih pogajanj, bo dosežen na današnji dopoldanski zaključni plenarni seji končen sporazum, tako da bo končala druga haaška reparacijska konferenca s popolnim uspehom.

HAAG, 20. januarja. Po težavnih in mestoma zelo zapletenih pogajanjih je haaška konferenca končala svoje delo. Danes, ob 11. dopoldne bo podpisan zaključni protokol o Youngovem načrtu. S Češkoslovaško in Italijo je bil dosežen sporazum in boste obe državi podpisali protokol brez pridržka.

Na ta način ostane odprto le še vprašanje madžarskih reparacij. Stališče, na katerem vztraja Madžarska, je zadejo pri zastopnikih drugih držav na oster odpor. Madžarska je vsled svoje nepopustljivosti popolnoma izolirana in je zaigrala simpatije, ki jih je imela ob začetku konference. Splošno vlada mnenje, da bo morala končno kapitulirati tudi Madžarska.

Včeraj so se vršila posvetovanja za ureditev spornih vprašanj ves dan in še pozno v noč. Razčiščena je bila cela vrsta spornih točk, tako da so ostala odprta samo še viseča vprašanja med Bolgarsko, Rumunijo in Madžarsko.

Hrvatski politiki se poklonijo kralju

BEOGRAD, 20. januarja. Današnje »Vreme« poroča iz Zagreba, da se vrše tamkaj velike priprave za novo mogočno poklonitveno deputacijo, ki pojde h kralju. Ta deputacija bo štela okrog 1000 članov in bo obstojala iz bivših skupščinskih in oblastnih poslancev, funkcionarjev bivše Radićeve stranke in sploh iz oseb, ki so se poprej aktivno udeleževale v politiki.

Orkan porušil mesto

PARIZ, 20. januarja. Izredno srdit orkan, ki je divjal celih 48 ur, je porušil polovico mesta Manonara na otoku Madagaskarju. Po poročilih, ki jih je prejel francosko kolonialno ministrstvo, je orkan zahteval tudi precej človeških žrtev. Med nevihto se je vrh tega odtrgal oblak in je napravil naliv po poljih in travnikih velika opustošenja. Škoda gre v milijone.

Delavskih mezdnih gibanj v večjem obsegu lani ni bilo, mezde so ostale prilično nespremenjene, brezposelnost pri nas skoro ne prihaja v poštev, ker smo v prvi vrsti agrarna država, kjer se odvišek delavskih sil lahko zaposli v poljedelstvu. Socialna bremena so za industrijo še vedno prevelika in se pričakujejo ukrepi v smeri razbremenitve.

Predpogoj za boljšo bodočnost je, da se bo naša industrija tudi zanaprej racionalizirala in da se bo naša agrarna proizvodnja intenzivirala ter se vedno bolj orientirala v pravem donosnejšem načinu proizvodnje.

Za odpravo vojnih ladij

WASHINGTON, 20. januarja. Vsi listi objavljajo očitno od vlade inspirirane članke, ki naglašajo, da je Amerika slejkoprej pripravljena, v na daljnih petih letih opustiti vsako gradnjo vojnih ladij. Razen tega so Zedinjene države pripravljene, opustiti tudi gradnjo takih novih vojnih ladij, ki naj bi prišle v poštev kot nadomestilo za stare ladje. S tem se je Amerika zelo približala stališču Anglije.

LONDON, 20. januarja. Davi se je vršilo prvo zborovanje delegatov, na katerem se je razpravljalo o programu razorožitvene konference.

Smrt znamenitega italijanskega letalca

MILAN, 20. januarja. Letalec Tomaso Bellmolini je s svojim hidroplanom »Savoya Marchetti« pri Sermionu padel v Gardsko jezero in utonil. Bellmolini je bil šele 27 let star in je

naše gospodarsko življenje potrebuje vezanih, dolgoročnih, cenjenih kreditov. Zato je treba končno rešiti vprašanje industrijskih obligacij. Kredit predpostavljaja zaupanje inozemstva, ki je pa zopet v ozki zvezi z zakonito stabilizacijo dinarja. Po izjavah merodajnih činiteljev se lahko nadejamo, da bo to skoro izvršeno, povoljna rešitev pa bo v veliki meri uplivala na vse naše gospodarsko-proizvodne prilike in tudi na vprašanje kreditov.

pri lanski tekmi za Schneiderjev pokal prispel kot drugi na cilj. Njegova smrt je zelo težek udarec za italijansko letalstvo.

Ustreljeni prohibicijski uradniki

NEWYORK, 20. januarja. Pri hišnih preiskavah v nekem privatnem poslopiju so tihotapci alkohola ustrelili z revolverji dva prohibicijska uradnika, ki sta se takoj zgrudila mrtva na tla.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Ponedeljek, 20. januarja. Zaprto.

Torek, 21. januarja ob 20. uri »Lepa pustolovščina«, ab. C. Kuponi.

Sreda, 22. januarja. Zaprto.

Četrtek, 23. januarja ob 20. uri »Zločin in kazen«. Gostovanje Hudožestvenikov.

Petek, 24. januarja ob 20. uri »Cvrček za pečjo«. Gostovanje Hudožestvenikov.

Sobota, 25. januarja ob 20. uri »Radikalna kura« ab. A. Kuponi.

Celjsko gledališče.

Sobota, 25. januarja ob 20. uri »Sramstvo ni sramota«. Gostovanje Hudožestvenikov.

Hudožestveniki v marib. gledališču. Slavna praška trupa Hudožestvenikov, ki pravkar pod vodstvom slavnega igralca Pavlova gostuje v Ljubljani, priredi dva večera tudi v marib. gledališču. Dne 23. tm. se vprizori Dostojevskega »Zločin in kazen«, dne 24. tm. pa Dickersona božična igra »Cvrček za pečjo«. Rezervirajte pravočasno vstopnice.

Elektrifikacija Murskega polja.

Elektrifikacija mariborskega okrožja vedno bolj napreduje; električna razsvetljava se širi v sleherni vas. Mariborska okolica ima že vsa elektriko, daljnovodi pa vodijo iz Fale tudi že v skoraj vse predele okrožja. Sedaj je prišlo na vrsto še Mursko polje in je bila te dni električna razsvetljava instalirana na Cvenu in na Moti pri Ljutomeru, drugi kraji pa pridejo na vrsto še tekom letošnjega ali najkasneje prihodnjega leta. V par letih bo tako vse obširno in bogato Mursko polje oskrbljeno z električno razsvetljavo.

Poskus samomora.

Sinoči ob 23.45 je stražnik pri dravski brvi zagledal na brvi nekega mladenciča, ki se je spenjal čez ograjo, da bi skočil v Dravo. Stražnik ga je odvedel na stražnico. Ugotovilo se je, da je samomorilski kandidat 19letni G. B. iz Maribora in da si je že poprej v neki gostilni skušal prerezati žile, pa se je le nekoliko ranil na roki. Danes je pri zaslišanju izjavil, da je hotel v smrt radi nesrečne ljubezni.

Žrtev pretepa na Dravskem polju!

Sinoči je bil pozvan v Cirkovce rešilni avto iz Maribora. V nekem gostilniškem prepiru je dobil 32-letni Simon Pletteršek z ročico po glavi. Pčškodba je težke narave. Ponesrečenca so odpemili v mariborsko bolnico.

Onesvečen noznanec.

Sinoči se je v Grajski ulici zgradil neznanec srednjih let. Ker je bil v globoki nezavesti, niso mogli ugotoviti njegove identitete. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnico. —

Otvoritev začasnega hangarja v Mariboru

CERKVENI AKT BLAGOSLOVITVE HANGARJA. - KRST MORAVČEVEGA AVIONA »LASTAVICA«. — POLET PO KRSTU.

Včeraj dopoldne se je izvršila na letališču na Teznu pomembna slovesnost, prva svoje vrste ne le v Mariboru ampak sploh v vsej Jugoslaviji. Bil je otvorjen in blagoslovljen zasebni hangar in krščen prvi sportni aeroplan. Slovesnost, kateri je prisostvovala izredno velika množica občinstva iz mesta in iz okolice, je otvoril ob 11. uri g. predsednik aerokluba »Naša krila«, gimn. ravnatelj g. dr. Tomišek, pozdravil navzoče zastopnike oblasti, korporacij in časopisja, zastopnika bana g. okrožnega inspektorja dr. Schaubacha, okrajnega glavarja g. dr. Hacina, župana g. dr. Juvana, zastopnika zbornice za TOI gg. ing. Jelenca in ravnatelja Dračerja itd. ter predlagal, da se odpošljejo pozdravne brzojavke Ni. Vel. kralju, predsedniku aeroklubov Ni. Vis. princu Pavlu, komandantu vojaške aviacije g. generalu Stanojloviću in plk. Sondermayerju. Po trikratnem vzkliku »živijo« kralju Aleksandru I. kot vrhovnemu krmarju in čuvarju naše države je pozval zastopnika g. knezoškofa, g. monsignorja Vrežeta, da izvrši cerkveni akt blagoslovitve hangarja in krst Moravčevega aviona.

G. msgr. Vreže je ob splošni tišini izmolil posveticvene molitve in blagoslovil novi zasačni hangar, nato pa opravil še krst novega aviona. Kumovala je soproga g. župana, ga. Angela dr. Juvanova, ki je določila avionu ime »Lastavica« in razbila na propelerju steklenico šampanjca. Tako je bil slovesno izvršen krst prvega zasebnega sportnega aviona v Jugoslaviji, kateremu je krstitelj v vznešenem govoru želel srečo in varnost, kakor tudi izrazil željo, da bi bil bodritelj do nadaljnjega sijajnega razvoja naše aviacije. G. ravnatelj dr. Tomišek pa se je spomnil vseh onih, ki so moralno ali materialno dopomogli do zgraditve hangarja in dosedanjega razvoja mariborskega aerokluba.

Hangar bi se brez požrtvovalnosti nekaterih posameznikov ne bi bil mogel zgraditi. Posebne zasluge zanj pa so si stekli gg. prof. dr. Ferd. Attems iz Slov. Bistrice, g. Ivan Žuraj iz Slov. Bistrice, g. ing. Milan Lenarčič iz Josipdola, gg.

Fr. Germuth, Edv. Pogačnik, Al. Verčko, Adolf Grögl vsi iz Brezna, g. Adolf Jurca iz Vurmata, g. Kobi iz Bistrice ter gg. Vesnaver, Potočnik, Kiffmann, Strasschill, Felber, Božiček in Moravec iz Maribora, ki so darovali les. Gramoz je dala brezplačno na razpolago mestna občina, vozove so preskrbele tvrdka »Zlatorog«, Schenker, Ivan Sluga, Wögerer in Mejovšek, pri drugem materialu pa so dovolile znaten popust tvrdke ing. dr. Jelenec & Šlajmer, ki je posodila tudi primanjkujoči les, Fr. Gulda, H. Andraschitz, Kemindustrija, Splošna stavbena družba in razni drugi dobavitelji. Nabiralna akcija pa še ni zaključena, ker je neugodno vreme zelo oviralo transport darov v Maribor, posebno lesa. Tako so nekateri prispevki ostali še v Vuhredu, Marenberku, Sv. Lovrencu na Poh., Vuzečici Prevaljah in v Slovenigradu. Vendar pa ves ta les še ne krije količine, ki je bila za hangar porabljena in začasno izposojena, zato bi bilo iskreno želeli, da bi se oglasili tudi še drugi požrtvovalni darovalci.

Po predsednikovem govoru se je vršila v hangarju mala zakuska za povabljenе goste, k kateri sta med tem prispejala tudi g. general Stanislavljivič in gosp. prota Trbojevič. G. general je ob tej priliki še posebej čestital aeroklubu na uspehu in želel, da bi se tako dobro začeto delo še bolj sijajno nadaljevalo. Mem tem se je pa zunaj na letališču prvič po krstu dvignilo v zrak Moravčev letalo »Lastavica« in v elegantnem loku obkrožilo letališče in mesto ter se na to gladko in varno zopet spustilo na tla. Občinstvo so na letališče in z letališča prevažali številni mestni avtobusi in zasebni avtomobili.

Naš agilni aeroklub je s tem svojim uspehom najlepše pokazal, kako resno se zaveda svoje naloge. Maribor je tako dobil prvi zasebni hangar, prvo zasebno letališče in prvi zasebni sportni avion v Jugoslaviji, zato mora čim prej postati tudi v vsedravnem in mednarodnem zračnem prometu ono križišče in središče, za katero je po svoji legi in zasebni inicijativi ustvarjen.

20% kronske priznanice za poravnavanje davčnih dolgov

Davčna uprava v Mariboru razglašča: Dne 17. januarja 1930 je stopil v veljavo zakon o odvzemu iz prometa in o uporabi potrdil izdanih na podlagi člena 10 zakona o vojni odškodnini in 20 odstotnih kronske priznanice.

Po tem zakonu se bodo navedena potrdila in priznanice sprejemale namesto gotovine pri blagajnah davčnih uprav za odplačilo dolgovanega neposrednega davka in državnih pribitkov za čas do konca leta 1928.

Potrdila odnosno priznanice bodo sprejemala tudi ona občinska oblastva, kojim je z odlokom finančnega ministra poverjeno knjiženje in odplačevanje neposrednih davkov.

Potrdila odnosno priznanice se bodo sprejemale samo take, kot so se svoj čas izdale.

»Potrdila o neizdanem bonu za reparacije«, ki so izdana na podlagi člena 11. zakona o vojni odškodnini se ne sprejemajo, ampak samo ona, ki so izdana na podlagi člena 10 zakona o vojni odškodnini.

Za poravnavanje davčnih dolgov se morejo okoristiti z navedenimi potrdili in priznanicami ne samo oni, na katerih ime se iste glasijo, ampak tudi vsak drugi davčni dolžnik, kateri jih poseduje.

Enega potrdila odnosno priznanice se more sporazumno poslužiti več oseb za odplačilo svojih davčnih zaostankov.

Če je vrednost potrdila odnosno priznanice večja kakor dolžni zaostanek, se razlika ne bo vračala.

Z navedenimi potrdili odnosno priznanicami se ne morejo poravnati davki predpisani v letu 1929 ali pozneje.

Na obratni strani vsakega potrdila odnosno priznanice mora oni, ki porabi potrdilo odnosno priznanico za plačilo dav-

čnega dolga, svojeručno napisati svoje ime, svoj priimek in naslov ter višino na ta način poravnane dolga. Ako je stranka nepismena, napiše te podatke uradnik v navzočnosti stranke in dveh prič.

Plačilo davčnih dolgov s temi priznanicami in potrdili se more vršiti samo tekom 60 dni, počenši z dnevom, ko ta zakon zadobi obvezno moč. Po preteku tega roka se potrdila odnosno priznanice ne bodo v nobenem primeru sprejemale za poravnavo davčnih dolgov. Država po preteku tega roka tudi ne bo več smatrala da je obvezna, da komu kaj plača na ta potrdila odn. priznanice, ki bodo toraj potlej izgubile vsako vrednost.

Oni davkoplačevalci, ki imajo davčne dolge za čas do konca leta 1928, se opozarjajo, da v navedenem roku predložijo imenovana potrdila odnosno priznanice, ako pa davčnega dolga nimajo, naj jih pa proti odškodnini odstopijo onim, ki imajo davčne dolge, toda ne posedujejo potrdil odnosno priznanic.

Hudožestveniki v Mariboru.

Kakor doznavamo, je bilo zanimanje za Hudožestvenike v Ljubljani tako veliko, da je bilo gledališče že pet dni pred gostovanjem do poslednjega kotička razprodano. Upamo, da mariborska javnost ne bo zaostala za ljubljansko in bo gledališče napolnila oba večera.

Uprava Sokola Kraljevine Jugoslavije je sklicana za 25. tm. k prvi seji, v kateri se bodo konstituirale in imenovale župne uprave. Bavila se bo tudi z daljno organizacijo sokolskega zleta v Beogradu.

VELIKA KAVARNA.

Danes, ponedeljek, kabaretni večer. Torek tombola Aero kluba. 199

Mariborski in dnevni drobiž

Smrt uglednega Prleka.

V Radoslavcih pri Mali Nedelji je 14. t. m. po daljši, hudi bolezni umrl v ljutomerskem srezu splošno poznani, ugledni narodnjak, kmetovalec Anton Božič. Njegov že več let pokojni oče, Božič Anton starejši, ki je bil osebni prijatelj dr. Razlaga, vnet posetnik slovenskih taborov, prvak med narodnozavednimi kmetovalci in mnogoletni ugledni član raznih korporacij v ljutomerskem okraju takrat, ko je avstrijska vlada pošiljala v Ljutomer na »žgoča tla« najzagrizenejše Nemce, je vzgojil svojega sina v odločno narodnem duhu. Da bi si pridobil prepotrebno kmetijsko naobrazbo, ga je dal na mariborsko sadjarsko in vinarsko šolo, ki jo je absolviral, pozneje pa je pridobljeno znanje izkoriščal na domačem posestvu. Dolgo vrsto let je sodeloval pri malonedeljskem bralnem, pri prvem pevskem in pozneje pri narodno-kulturnem društvu, v prostem času pa je prebiral slovenske in hrvatske knjige ter se kot samouk bavil celo s slovensko stenografijo. Naše velike pesnike in pisatelje — je poznal kakor menda malokdo na kmetih: v tem je bil nekak »unikum«. Nekaj let je v občini Radoslavci tudi županoval. Izza zgodnje mladosti se je čutil s ponosom Slovana ter gojil željo, da se Jugoslavlani združijo v svoji lastni državi. Ko nam je l. 1918. prineslo uresničenje našega pričakovanja in hrepenjenja, je bil tudi Božič ves vzradoščen, da je doživel svobodo svojega naroda. Pokojniku, ki je bil splošno priljubljen, bodi ohranjen pri vseh rojakih in znancih časten spomin!

Praznik Bogojavljenja,

pravoslavni Treh kraljev, so včeraj dopoldne obhajali mariborski pravoslavni verniki na zelo slovesen način. Ob pol 11. se je izpred vojašnice kralja Aleksandra v Melju razvila mogočna procesija na Trg Svobode, ki je dokazala znaten razvoj pravoslavne cerkve v Mariboru. Poleg vojaštva pravoslavne vere se je je udeležilo v velikem številu tudi civilno prebivalstvo, odrasli in otroci. Na Trgu Svobode je bil postavljen oder z vsemi pripravami za blagoslovljenje vode. Na odru je bil kot znak krščanstva velik iz ledu izklesan križ. Cerkevne obrede je opravil prota g. Trbojevič ob sodelovanju cerkvenega pevskega zbora in ob salvah bataljona. Obredu je prisostvovalo tudi mnogobrojno občinstvo katoliške vere. Globoko učinkuje staroslovansko bogoslužje. —

Božični in novoletni prazniki v ruskih kolonijah.

Obe ruski koloniji v bližini Maribora, ona v Hrastovcu, kjer se nahaja ruska begunska gimnazija z internatom in ona v Vurberku, kjer sta sanatorij in okrevališče, sta na zelo slovesen način proslavili zadnje pravoslavne božične in novoletne praznike. V obeh krajih so se vršile razne intimne prireditve in zabave, pri katerih so sodelovali ruski umetniki iz Beograda in od drugod. V Hrastovcu je bilo za Božič tudi obdarovanje več siromašnih dijakov.

Državni most se je — razpočil!

Dasil zveni ta vest skrajno neverjetno, je vendar resnična. Včeraj popoldne se je na državnem mostu, na kraju, kjer neha kamniti tlak in se začneja parketni tlak, dvignil počez približno pol metra na visoko tlak, ki se je razpočil. Ker ni bilo radi nedelje takoj pri roki občinskih delavcev, so poklicali takoj rešilno postajo. V razmeroma kratkem času so bile odstranjene vse ovire ter zevajoča razpoka napolnjena s peskom, nakar se je promet lahko nemoteno nadaljeval. — Vzrok tega pojava je v tem, da je poprej vlačna lesena podloga po nenadnem mrazu počila. — Po mnenju strokovnjakov bo treba radikalnega popravila, ker se državni most od otvoritve t. j. od l. 1912 do sedaj torej celih 18 let, ni popravil.

Društvo Rdečega križa za mesto Maribor

ima dne 30. t. m. ob 20. uri v restavraciji hotela Orel svoj letošnji redni občni zbor. Vabijo se vsi člani kakor tudi somišljeniki in prijatelji tega društva k udeležbi. —

Iz meteorološke postaje v Slov. gor.

V svojem poročilu o padavinah senvedno navedel je točke po merski steklenici, katera kaže 120 točk, to pa odgovarja višini 12 mm ali vsakih 10 točk 1 mm. Ako bi torej voda ne odtekla, ampak ostala ob dežju enakomerno porazdeljena na zemeljskem površju dežnega obsega, stala bi toliko milimetrov na visoko, kolikokrat po 10 točk izkazuje dežemer. V prihodnjih poročilih bom navedel množino padavin v milimetrih. Lansko leto je padlo v tukajšnjem okolju preračunjeno od dežemskih točk na milimetre 9 dm 7 cm 6 mm ali okroglo 1 m vode. Tako visoko bi bila stala ob koncu leta voda v Slov. goricah in okrog Maribora, ako ne bi odtekala. Bilo bi plitvo morje. Ogromne količine vode nasujejo oblaki na zemljo v enem letu in vendar še vmes suša pritisne. Ob oziroma po vsakem dežju in snegu nekaj vode izhlapi v zrak, največ je odeče v struge in po teh v morje, druga se zbira v globji zemeljski plasti in prihaja zopet kot virček na dan; manjši ostanek zleze, kjer ni skalovja, v neizmerne globine in je za površino zemlje za vedno izgubljen. Potemtakem je umevno, da se ob vsakem deževju in snegu nekaj vode nevrnilivo izgubi in da je bilo pred milijoni let morje večje in kopnina manjša, kakor je danes in da postaja morje vedno manjše in kopnina obširnejše, vendar par tisoč let pride pri tem malo v poštev. Dosledno pa bo po milijonih let morje izginilo in bo vsa zemlja velika puščava. Neki slavni geolog si je upal domnevati, da se ta prirodni proces zaključijo že v 200 milijonih let... Oj joj jojeka — kje je še to in kje smo mi!... Prej bo zbrusil dež Slovenske gorice v ravnino in bo žitno polje, kjer so sedaj solnčne gorice. Saj vsak nalive odnese nekaj prsti v nižino, celo nevidne trohice skalovja, ki ga rahliata solnce in mraz. Torej bo končna vesoljna puščava bržčas sama ravan. No, nam je vseeno. Zna pa se prej solnce skladiti in morje se bo strnilo v ledeno skorjo. Toda pred kolikimi milijoni let je začelo solnce sijati? In li bo kedaj ugasnilo? V milijarde zvezd nebo razpeto, se zdiš mi Veličanstvo sveto... In zvezde so zornice solnce s planeti. In kdo tam na teh planetih živi in kako se mu godi? Vsemir, brezkončnost, večnost Veličanstvo sveto, tvoji dihi je solnčno bajni in skrivnostno tajni!

Tičica s Kozjaka.

Včeraj so aretirali Marijo Nedeljko s Kozjaka radi tavnine preprog in vlačiganja. Nedeljko je stanovala v Razvanju kot delavka. Zahotelo se ji je ljubezni in je nagovorila nekega železničarja. Pripovedovala mu je, da je hči bogatega posestnika, da ima dobiti lepo dedščino in da ima v Mariboru lepo stanovanje. Res si je na podlagi oglasa v nekem listu najela v Mariboru lepo sobo in povabila tja železničarja. Drugo jutro je izginila, z njo pa tudi preproge v vrednosti 4000—5000 Din, ki pa jih je še istega dne prodala v Razyanju za 180 Din. Sprva je tajila, ko pa so jo konfrontirali z njenim nočnim prijateljem, je priznala.

Ivan Grozni

Premijera tega monumentalnega dela z najboljšimi igralci Stanislavskega

bo v petek dne 24. tm.

Osrednje društvo nižjih poštnih in razojavnih uslužbencev v Mariboru

priredi dobrodelno tombolo dne 13. aprila. Prosi vsa cenjena društva, naj upoštevajo to humanitarno prireditev in ne prirečajo na ta dan nobenih prireditev. Odbor. 200

Jadran.

Vsem članom, članicam, prijateljem ter prijateljicam društva »Jadran« se tem potom javlja, da se bo vršil I. družabni večer dne 25. januarja, t. j. v soboto v mali dvorani Narodnega doma. — Začetek ob 8. uri. — Obenem se naprošajo gospodične pevke, da se gotovo udeležijo pevskih vaj v torek in petek. 198

Pokrajina med polarnim ledom

POROČILO O ODKRITJU NA GRÖNLANDIJI. — KAKO JE BILA POKRAJINA ODKRITA. — SKRIVNOST TOPLE VODE IN KLIME

Kakor je časopisje na kratko že poročalo, so odkrili lanske leto Danci na ogromnem polarnem otoku Grönlandiji, ki je večji kakor Avstralija, čudežno pokrajino, ki ni pokrita z večnim ledom kakor ostala Grönlandska celina. Iz poročil, katera je za Božič objavil vodja ekspedicije, je pa razvidno, da je bilo to odkritje le slučajno in popolnoma nepričakovano. Ekspedicija, ki je bila poslana na Grönlandijo, je imela le nalogo preiskati nekatere morske tokove in ž njimi v zvezi zalive in obale. Bila je tedaj le strogo znanstvenega značaja. Svoje delo je opravljala več tednov in se je že mislila vrniti, ko je nekega dne nenadoma odkrila nov, prej neznan morskotok, ki je prinašal s seboj izredno toplo vodo. To odkritje je vzbudilo, seveda, veliko zanimanje in vodja ekspedicije je nemudoma usmeril ladjo v ono stran, od koder je prihajal tok toplejše vode.

Ladja je plula proti celini in je že po par urah dospela do precej ozkega ustia neznanega zaliva. Obale celine na obeh straneh so bile sicer pokrite z večnim ledom, a voda v zalivu samem je postajala vedno bolj topla. Spočetka ozki zaliv se je polagoma širil in izkazalo se je tudi, da se zajeđa globoko v celino Grönlandije. Morje je postajalo vedno bolj živo. Tisoči in tisoči tulnjev, severnih medvedov in drugih polarnih živali so se pojavljali v njem in ob njem, a v zraku so se pojavile tudi ptice. Plasti ledu na kopnih so se redčile in v par urah je ekspedicija že dosegla obale, ki niso bile pokrite z ledom. Še dalje se je pojavilo tudi prvo zelenje. Ob bregovih zaliva so se pričeli vrstiti zeleni travniki, poraščeni z najrazličnejšim biljem in cvetjem, pa tudi z nižjim drevjem in grmičjem. Člani ekspedicije, posebno znanstveniki, niso hoteli verjeti svojim očem; mislili so, da sanjajo ali pa da so prišli v začarano pokrajino, kajti dotlej so smatrali prav tako kakor ostali svet, da je vsa notranost Grönlandije ogromna ledena pustinja brez vsakega življenja.

Končno je ladja dospela do konca skrivnostnega zaliva in posadka je stopila na kopno, da preišče to novoodkrito pokrajino, sredi polarnega ledu. Po ugotovitvah tega raziskovanja, je zelena pokrajina precej obsežna. Razprostira se ob obeh straneh notranosti zaliva

in sega tudi globoko v celino. Pokrita je vsa s plodno zemljo, smaragdnozelenimi travniki in nizkimi gozdčki, po katerih se pasejo ogromne črede severnih jelenov in raznih drugih živali; tudi polarni zajci, polarne lisice, miši itd. prebivajo tam. Med rastlinstvom pa je ekspedicija našla različne vrste cvetlic, ki drugod niso poznane ali pa so drugačne kakor doslej poznane vrste. Tam rastejo pa tudi nekatere rastline, o katerih se je doslej mislilo, da tako visoko na severu sploh ne morejo več uspevati.

Odkritje te zelene polarne pokrajine je vzbudilo seveda vseobčo pozornost, pred vsem pa vprašanje, kako je to življenje med večnim ledom, ki pokriva vso okolico, sploh mogoče. Na to vprašanje doslej seveda še ni bilo mogoče dokončno odgovoriti, a zelo verjetno je, da se ima to grönlandsko ozemlje za svojo toploto zahvaliti vulkanski strukturi tamkajšnjih al. Po mnenju ekspedicije, ki je tudi podprto z nekaterimi ugotovitvami, se nahajajo na dnu morskkega zaliva ognjeniki, ki segrevajo morskovo vodo, a ugotovljeno je bilo, da izvira topla voda ponekod tudi na celini. Razen tega je pa baje tudi geološka struktura tal taka, da zadržuje zelo dolgo solčno toploto in jo tudi zelo počasi oddaja. Zaenkrat pa vse to še ni dokončno znanstveno ugotovljeno. S tem vprašanjem se bo pečala še posebna ekspedicija, ki bo odposlana v to čudežno pokrajino letos spomladi.

Odkritje te dežele na danski Grönlandiji, ki je bila doslej obljubena samo na najjužnejših obalah na površini 88.190 km², in še to skoraj izključno le po Eskimih, je vzbudilo na Danskem ogromno zanimanje in za pomlad se pripravljajo že veliko število izseljencev, ki se nameravajo v njej naseliti. Spočetka se nameravajo baviti v prvi vrsti z lovom na severne jelene, lisice, zajce, tulnje itd. a poizkusiti hočejo tudi z živinorejjo in eventuelno s poljedelstvom. Verjetno pa je, kakor zatrjujejo člani lanske ekspedicije, da leže tam tudi velike plasti premoga, ki na Grönlandiji sploh ni redek. In tako bo naposled tudi na notranosti doslej zapuščene ledene Grönlandije nastalo novo kulturno življenje in Danska od te svoje kolonije ne bo imela le politične, ampak tudi stvarno korist.

Preostanki paganske Palestine

Muzej Pensilvanskega vseučilišča združuje ekspedicije, ki že celo vrsto let vršijo izkopavanja v Palestini. Vodstvo ekspedicije je pred nekaj leti prevzel avstralski zgodovinar Alan Rowe. Sedaj so izkopavanja osredotočena na mesto Beisam, ali kakor se je imenovalo v starem zakonu Betšan. To mesto je čuvalo prehod preko Jordana iz Galileje v Sirijo južno od Tiberijskega jezera. V pradavnih časih je vodila tam mimo cesta iz dežele Egipčanov in Filistejcev severno proti Damasku. V 7. stoletju pred Kr. so zagospodovali nad to deželo Skiti, in mesto se je po njih zvalo Skythopolis. Sedem stoletij pred tem, za časa 18. in 19. egiptovske dinastije, je bila tu važna egiptovska trdnjava. Egipčane so iztirali Filistejci in zgradili tam še večjo trdnjavo, a iz nje so jih iztirali Izraelci. Raziskovalci so sedaj ves svoj trud koncentrirali na izkopavanje velikega templja, posvečenega bogu Nergalu. Sprva niso imeli pri tem delu uspeha, šele v zadnjem letu so odkrili glavne konture gradbene osnove tega templja. Poleg mnogih neznatnih najdb so izkopali tudi bazalni panel, visok en meter, ki ga smatrajo kot najdragocenejšo najdbo, kar so jih dozdaj odkrili v Siriji in Palestini, po vrednosti enako z asirsko-babilonskimi izdelki. Na gornjem polju panela je lev v borbi s psom. Lev ima na plečih zvezdo, kar pomeni, da je višje bitje. Gre za asirsko-babilonskega leva, ki predstavlja tu boga Nergala,

boga kuge in drugih bolezni. Ta panel je stal najbrže pred vrati templja in pes bi naj ščitil vhod pred levom, ki prinaša smrt. Pes spominja na najboljšo izdelke lovskih psov v Asurbanipalovi palači v Nivah. Na spodnjem polju lev od jeze reži in beži, pes mu je skočil na ledja in ga grize. Asirci so smatrali psa za čuvarja hiše; pod pragi stanovanjskih hiš so imeli često like psov, ki so branili zlim duhovom dostop v hišo. Glavni obred, ki se je vršil v tem templju, so bile najbrže velike žrtve bikov, in obavljali so ta obred v impozantnem dvorišču. To je bilo obenem edino mesto v templju, kamor so duhovni pripuščali publiko. Tu so našli še veliko kosti in rogov od bikov, ki so za enkrat edini spomini na velike verske svečanosti iz l. 1500 pred Kr.

92 potomcev zapustil.

V Zemanu je umrl te dni v starosti 92 let tamkajšnji gostilničar Simon Markovič. Pokojnik, ki je bil eden najstarejših mož v Zemanu, je zapustil nič manj kot 92 potomcev. Poročil se je že v mladih letih. Iz srečnega zakona je izviralo 17 otrok, od katerih žive sedaj samo še 4. Starček je imel 32 vnukov in 51 pravnukov. Eden od pravnukov je poročen že 5 let.

V jezeru Nemi tri, ne dve galije.

Ravnatelj del na iskanju rimskih galij, potopljenih v jezeru Nemi, je izjavil 15. tm. v svojem predavanju, da so potopljene v jezeru tri in ne samo dve galije, kakor se je doslej domnevalo. Tretja leži najgloblje.

Smučarske tekme na Pohorju

Mirko Dolinšek prvak mariborskega zimsko-sportnega podsaveza ter SPD Maribor - Ruše. — Najboljši rezultat dosegel inž. Janko Janša. — Krasno uspela prireditelj.

Včerajšnji krasni zimski dan je omogočil kar najsijajnejši potek letošnjih smučskih tekem za prvenstvo Mariborskega zimsko-sportnega podsaveza. Izredno ugodne snežne prilike so iznenadile ne samo prireditelje, ampak tudi tekmovalce. Tekmovanje se je vršilo v štirih skupinah ter je nudilo obilo sportnega užitka. Proge so bile topot mojstrski izpeljane in so v glavnem vodile okrog Klopnega vrha. Moška proga se je dotikala Ojstrice in Rogle, junijska pa Peska.

Potek tekmovalj je zaznamoval živahne borbe. Najhujši boj se je vršil med inž. Janšo ter domačinom Mirkom Dolinškom. Mirko Dolinšek je prvi dve tretini proge prevozil v sijajnem tempu, vendar je tik pred ciljem nekoliko popustil. Inž. Janko je pa ravno proti koncu, ko se mu je Dolinšek, ki je za štiri minute kasneje zapustil start, približal že za petdeset metrov, dal vse iz sebe ter odnesel zmago nad svojim lanskim premagovalcem. V smislu razpisa si je vkljub temu priboril Mirko Dolinšek zlato smučko mariborskega podsaveza, kakar tudi klubsko prvenstvo Zimsko-sportnega odseka SPD Maribor - Ruše. Drugo mesto je zasedel še mnogo obetajoči Bogomir Neumann pred izbornim tehničarjem Ivom Šostaričem.

Prav zanimiv potek je zabeležil tudi tek junijskega. Udeležba je bila v tej skupini izredno velika, kajti nič manj ko 27 tekmovalcev se je merilo za prvenstvo. Zmagal je mladi Milko Vodenik pred izvrstnim Zdravkom Štanglom ter vztrajnim Ljubanom Mušičem.

Tudi damsko tekmovalje je bilo topot prav zanimivo. Zlato smučko si je priborila domačinka Ela Dolinškova, vendar nista naslednji Krista Pitsch in Tončka Dolinškova mnogo zaostali za njo.

Tekma je bila izvrstno organizirana in gre zato vedno agilnemu zimsko-sportnemu odseku SPD Maribor-Ruše s predsednikom dr. Orožnom ter tehničnim vodjo inž. Rungaldierjem na čelu vse priprave. Tekmovanju je prisostvoval kot zastopnik Saveza Norvežan inž. Hanssen ter številni drugi odlični stalni gostje Pohorja.

Izid posamezni tekmovalj je naslednji:

1. Dame: 1. Ela Dolinškova 27:19; 2. Krista Pitsch 29:27; 3. Tončka Dolinšek 29:59; 4. Breda Hribar 30:54; 5. Marija Drogenik 31:28; 6. Slava Basiako 34:15; 7. Ivanka Kos 43:20.
2. Seniorji: 1. Mirko Dolinšek 2:10:31; 2. Bogomir Neuman 2:22:43; 3. Ivo Šostarič 2:32:7; 4. Poručnik Ogorelec 2:37:13; 5. Pavel Hermann 2:46:57; 6. Poručnik Novak 2:48:50; 7. Franjo Pinter 2:51:24.
- Juniorji: 1. Milko Vodenik 46:19; 2. Zdravko Štangl 47:30; 3. Ljuban Mušič 49:38; 4. Gustav Slaček 50:13; 5. Danilo Fürst 51:58; 6. Slavko Legvart 52:45; 7. Herbel Duma 52:52; 8. Ivan Pavlin 53:4; 9. Boris Škapin 53:27; 11. Franc Polahner 53:34; 12. Lojze Koren 54:35; 13. Otmar Heinrich 54:52; 14. Konrad Leben 56:30; 15. Albin Sever 56:40.

V tekmovalju izven konkurence je dosegel inž. Janko Janša v času 2:6:34 najboljši čas dneva.

Razdelitev nagrad se je vršila v gostilni Gläser v Rušah. Ob tej priliki sta pozdravila navzoče zimsko-sportnike dr. Škapin in dr. Orožen.

Po prihodu v Maribor se je formirala iz vrst številnih smučarjev mogočna povorka, ki je z godbo na čelu zvečer krenila skozi mesto. Nato se je vršil v Grajski kleti prijateljski sestanek zimsko-sportnikov.

Zahvala železniškemu osebju.

Zimsko-sportni odsek Slovenskega planinskega društva Maribor - Ruše se kot prireditelj smučke tekme za podsavezo

prvenstvo dne 19. januarja na Klopnem vrhu zahvaljuje celokupnemu železniškemu uradništvu postaje Maribor gl. k. in Ruše za sijajno izvedeno organizacijo prevoza smučarjev ter za naklonjenost in umevanje propagande zimskega športa.

Domači sport.

Beograd: Soko:Jugoslavija 2:0 (1:0)! Zagreb: Sparta:Croatia 2:0 (0:0). Tipografija: Makabi 2:1 (2:1). Slaven: Slavija 3:2 (1:1) Derby: Ilirija 1:0 (0:0).

Končno stanje nog. prvenstva v Zagrebu.

Hašk 13, Concordija 12, Gradjanski 11, Viktorija 6, Sokol 5, Sparta 3, Železničar 3, Croatia 1 točko.

Smučka tekma SK Ilirije v Kranjski gori.

Na progi 16 km je SK Ilirija včeraj izvedla letošnjo smučko tekmo za prvenstvo kluba in so bili rezultati sledeči: 1. Režek (SK Ilirija) 1:02:46, 2. Janša Joško (SK Bled) 1:05:45, 3. Knap (SK Ilirija) 1:06:55, 4. Šramel 1:07:40, 5. Košir 1:11:37. Državni prvak Janša Joško, brat inž. Janko Janša, ki je včeraj zmagal na Pohorju, je prispel nepričakovano šele kot drugi na cilj.

Mednarodni sport.

Dunaj: Slovan: Sportklub 1:1 (0:1), Vienna: Bewegung XX. 3:1 (1:0), Rapid-Neubau 17:0 (12:0), Wacker: Viktoria XXI. 4:0 (0:0), Nicholson: Libertas 9:1 (3:1), Ottakring: Hertha 1:0 (1:0), Admira: Schwarz-Weiss 6:0 (3:0), FAC: Veria 5:1 (5:0), Hakoah: Ostmark 6:0 (2:0), BAC: Hietzing 10:1 (3:0).

Praha: Vienna (Dunaj): Sparta 3:0 (2:0).

Monakovo: Ujpest (Budimpešta): München 1860 3:3 (2:1).

Berlin: Slavia (Praha): Minerva 5:0 (2:0), Hertha: Concordia 9:1 (5:0).

Fürth: Spielvereinigung Fürth: Wormacia 3:1 (1:0).

Kakšen je položaj kmetijstva v Bolgariji

Bolgarska je skoz in skoz kmetijska dežela, kajti od 5.178.741, prebivalcev, kolikor jih je štela država ob zadnjem ljudskem štetju 31. dec. 1926, se jih je bavilo s kmetijstvom 4.368.610. Zadnja statistika izkazuje porast prebivalstva na 5.766.000, sorazmerno je naraslo tudi število kmetovalcev.

V sofijski »Zori« je nedavno Ciril Dobrev objavil podatke o današnjem položaju kmetijstva na Bolgarskem. Pravi, da je v Bolgariji zavsem 794.592 rodbin, ki se bavijo s kmetijstvom. Z 10 in več člani je 53.906 rodbin, s 5 do 9 jih je 434.395, z 2 do 4 člani 278.228, samcev 27.506, združenih gospodarstev 557.

Povprečno se v Bolgariji obdela vsako leto 2.496.000 ha zemlje, tako da odpada na vsako glavo 0,57 ha obdelane zemlje. Močno je v Bolgariji še pomanjkanje poljedelskih strojev. Še vedno se veliko kmetovalcev poslužuje lesenih plugov, kakor so se pradedi. Število teh plugov celo narašča. Dočim jih je bilo l. 1910 v celi Bolgariji 398.343, je njih število do l. 1927 naraslo na 450.730. Res je v istem času naraslo tudi število železnih plugov od 92.051 v l. 1910 na 253.837 v l. 1927. Dvojnih plugov l. 1910 še vobče ni bilo. l. 1927 pa jih je bilo 376.

Žetvenih strojev je danes v Bolgariji 8764, mlatilnic 2084. Drugih poljedelskih strojev je malo.

Zanimivi so podatki o živini. Na 744.592 kmetskikh gospodarstev odpada 1.086.187 kosov govedi in 212.112 konjev. Število konjev je od l. 1910 padlo, število govedi je ostalo prilično enako. Krog 150.000 kmetskikh gospodarstev nima živine, ki bi bila porabna za obdelovanje zemlje. Seveda pa imajo krave-mlekariče.

Vozov, ki jih vlečejo voli, je v Bolgariji 445.319, vozov za konje 92.532. Število obojih je od l. 1910 nekaj naraslo.

Večina bolgarskih vasi, ki jih je 4276, nima modernih vršalic za žito. Pri vseh teh nedostatkih v poljedelskih strojih pa je bolgarska zemlja tako plodna, da daje žita in drugih kmetijskih pridelkov na hektar toliko, kakor malokatera druga država v Evropi.

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

Ljubimec je bil slučajno šolan človek, pravcat učenjak, ki je znal čitati, pisati in celo računati. Vsa ta učenost je prešla iz njegovih možganov v možgane viteza Ragastensa.

S štirinajstimi leti je bil učen kakor menih, tako da mu je vrla starinarica pričela sanjariti o sijajni bodočnosti. Toda usoda ji ni privoščila veselja: umrla je za kozami.

Mladi vitez je šel plakaje za truplom svoje druge matere. Nato se je vrnil domov, izpuhal se, otresel se žalosti, otrl solze ter si izbral v prodajalni rajne skrbnice opravo, katere glavni kras je bil ogromen rapir, tako dolg, da se je vlekel za njim pa tlaku, če ni opirai roke na držaj.

Kako je živel poslej? Zgodovina pomni le malo podrobnosti o tej zanimivi dobi vitezovega življenja. Verjetno je, da je mnogo občeval z gardnimi vojniki, vmes pa tudi z razbojniki.

Okoli svojega osemnajstega leta je bil že glasovit sabljač strah gostilen in beznic, velik babjek, bojaželnejš, ki je imel vedno pol meča zunaj nožnice, postopač, ki je dražil meščane ter oprezal vsepovsod — z eno besedo, pravcata šiba božja.

Nihče naj ne misli po tej sliki, da je vitez nalikoval hudobnežem svojega časa, razbojnikom, tatovom in grabežljivcem brez duše in brez srca.

Vitez je bil pustolovec po naravi. Velikodušno je delil vse, kar je imel — kadar je kaj imel! — z revnejšimi od njega. Branil je šibke s svojim ostrim rapirjem. Zlega dejanja ni bil sposoben... Toda vzgojen v siromaštvu, brez sredstev, brez vodnika rapir, silne želje po doživljajih, sicer pa tudi pahnjen v okolico s sino raztegljivo moralo, je živel, kakor je mogel, in jema! svoj blagor tam, kjer ga je našel...

Nekega dne pa je tisti, ki so ga zvali viteza Rapirja in trepetali pred njim od Bastilje do Louvra, nenadoma izginil.

Morda je bilo to posledica kakega hudega pregreška; nemara je preluknjaj prsi imenitnega gospoda, nemara je zapeljal ženo vplivnega meščana. Kdo ve? Gotovo je le, da se je odpravil na potovanje po Franciji, ki se je izpremenilo v potovanje po Evropi.

Zdaj ga nahajamo izpametovanega. Dobre lastnosti v njem so zmagale nad slabimi. Vitez Ragastens si je obtolkel rožičke in se more odslej po pravici smatrati za vrlega kavalirja.

O vseh teh rečeh je premišljal naš junak, ko se je bližal Rimu. Iznova je preživljal svojo prošlost, z ganjenostjo človeka, ki vidi, da se mu nova bodočnost razgrinja pred očmi. In ta bodočnost se je zdaj vrtila okrog imena:

»Borgia!»

V trenutku, ko je stopil vitez skozi rimska vrata, je zaključil, majaje z glavo, kakor da ostavlja mrtvo preteklost za seboj:

»Že dvoje sovražnikov imam na vratu: gospoda Astorro in meniha Garconija. Prvega sem naklestil, drugemu sem pretil... vse kar je res, toda moj zaščitnik je mogočen... Ni vrag, da si v službi slavne-ga Cezarja Borgia ne bi pridobil prostorčka na solncu... Preden mine leto dni, hočem biti poveljnik stotnije... in nemara... kdo ve?»

In vitez se je ozrl s pogledom zavojevatelja. Ven-

dar pa mu je temnela na obzorju te roznate in zlate bodočnosti ki jo je gledal v duhu, črna točka. Čeprav se je branil, vendar je moral neprestano misliti na zagonečno neznanko sladkega imena in še slajšega obličja.

»Primavera!« je vzdihnil globoko, »krasna princesa... zakaj najmanj princesa mora biti... ali jo bom še videl kdaj?... Kdo je to dekle?... Zakaj jo je preganjal strašni menih?... Ah, da ne smem vedeti, kakšno tajno žalost so hotele izraziti njene krasne baršunaste oči... Kako rad bi prosil zanjo ter ji izprosil pokroviteljstvo mogočnega Cezarja Borgia!«

Če bi ubogi vitez vedel! Toda ko je nenadoma dvignil glavo, je zapazil, da ga več ljudi radovedno ogleduje. Spustil je oči okrog sebe in videl, da stoji na mostu.

»Kakšen most je to?« je vprašal nekega dečka ter mu vrgel bakren novic.

»To je Most Štirih glav, vaša Svetlost.«

»In Palača Smeha — jo li poznaš?«

»Palača signore Lukrecije!« je viknil otrok z očividno grozo.

»Da; kje je?«

»Tam!« je dejal deček in iztegnil roko.

Nato se je spustil v beg, kakor da mu je za petami cela vojska poklenskih duhov.

Vitez se je odpravil v naznačeni smeri, ugibaje o vzroku čudne groze, ki jo je opazil pri otroku.

Se enkrat je vprašal po poti; zdaj se je obrnil do moža. Mož pa, ko je slišal ime Palače Smeha, ga je pogledal z mrklim očesom in šel svojo pot, mrmraje zamolklo kletev.

»Čudno, čudno!« je rekel vitez sam pri sebi.

Naposled je došel na brezljuden trg. V ozadju trga se je dvigalo razkošno poslopje.

Dve vrsti stebrov iz roznatega marmorja, ki so jih v tem trenutku zlatili žarki zahajajočega solnca, sta tvorili pokrito galerijo, ki se je vlekla ob vsem dvorčevem pročelju.

Na koncu galerije so se svetile skozi široko odprtino monumentalne stopnice, istotako iz marmorja... Pročelje dvorca pa je bilo okrašeno z ornamentfi in dragocnimi deli starodavnega kiparstva, slepo nagrabljenimi izmed zakladov bivšega Rima.

Vitez si je dejal, da mora biti to Palača Smeha, ki gotovo zasluži svoje ime zaradi bogastva belih in smejočih se kipov, ki jo krasé, in zaradi bogastva redkih rastlin in čudovitih cvetic, ki tvoré pod galerijo vrt, kakršnega ni videti drugod.

Pred vratom je stalo na straži dvoje jezdecev v nepremičnem molčanju, podobnih dvema kipoma na konjih. Ragastens je nagovoril enega izmed njih:

»Ali je to Palača Smeha?«

»Da... S poti!« je odgovoril kip s pretečim glasom.

»Vraga!« je zamrmral vitez in krenil dalje. »To se pravi, da je palača dobro zastražena.«

Trg je bil zapuščen: živ človek ni hodil mimo, nobena trgovina ni odpirala svojih vrat. Bilo je kakor na prekletem kraju, in Palača Smeha se je zdela vse bolj — palača kuge.

Ragastens je pognal konja; petdeset korakov dalje, ob vходу ulice, s katero se je končaval trg pred dvorem, je zagledal gostilno. Zdelo se je, da se tu spet pričinja življenje, dasi nekam plašno in obotavljaje.

Ragastens je skočil s konja in stopil v gostilno, ki je kdove zakaj nosila napis: »Prenočišče pri lepem Janu.«

Vitez je zahteval sobo zase in v hlevu prostor

za Kapitana. Strežaj mu je prevzel konja in gostilničar je odvel Ragastensa v sobico v visokem pritličju.

»Vlažno je tu,« je menil vitez.

»Druge nimamo.«

»Vzamem jo vseeno, ker ste tako blizu pri Palači Smeha.«

»Hm,« je dejal gostilničar začudeno, »če je tako, vam je dobro postreženo: skozi okno vidite naravnost na zadnjo stran palače.«

»Poglejmo!«

Gostilničar je odprl okno, ali bolje, steklena vrata; puh mokrote je udaril Ragastensu v lice.

»Kaj je to?« je vprašal domačina.

»To? ... Tibera!«

Zares je tekla reka med dvema vrstama hiš brez nabrežja in hodnika. Ragastens je zapazil, da drži od vsake hiše po nekaj stopnic do vode. Tudi pred njegovimi vrati so kazale takšne stopnice svoje štiri pragove od zelenkastega kamna.

»Glejte,« se je oglasil gazda, »ozrite se tja gori... Tam, na ovinku reke, stopnice, ki so širje od drugih... evo vam Palače Smeha.«

»Dobro!« je dejal Ragastens, stopil nazaj in zaprl vrata. »Soba mi ugaja, dasi je vlažna...«

»Plačujte se naprej, gospod,« je rahlo opomnil gostilničar.

Vitez mu je ugodil.

Nato je zahteval nit in šivanko ter se ves zaglobil v vestno popraviljanje svoje siromašne obleke; okretičil, iztepel in očistil se je od nog do glave. Šele zdaj se je z dobrim tekom posvetil večerji.

Ti raznovrstni opravki so trajali do devete ure. Uro potem je vitez de Ragastens, ves bleščeč od snažnosti in opasan s svojim mečem nestrpnopričakoval trenutka, ko se je imel napotiti v palačo Lukrecije Borgia.

Srce mu je nekoliko utripalo ob misli, da bo iz obličja v obličje gledal žensko, ki razglašajo legende po vseh deželah, da zmoti niena lepota tudi najmo-drejšo glavo.

Globoko molčanje je ležalo nad mestom, ki je dremalo že dolgo. Samo zamolklo mrmranje Tibere, ki je valila svoje sivkaste vode mimo znojha hiše, je polnilo noč s žalobnimi glasovi, podobnimi bežečim tožbam. Vitez je poslušal te mračne tožbe z nemiro, ki ga ni mogel premagati... Stresel se je, da bi se iznebil nervoznega dojma. A saj se je itak bližala pol-noč...

Vitez je upihnil svečo, zavil se v plašč in hotel oditi. Tedaj pa se je dvignil iz reke še pretresljivejši jek. Ragastensa je presunilo nekaj čudnega.

»Topot se mi ne zdi samo,« je zamrmral. »Ta jek iz noči je bil pravi človeški glas...«

Razlegel se je nov obupen krik. Zdelo se je, da kar odmeva po sobi. Ragastens je vzdrltel... Znoj mu je orosil sence. In tretjič se je začula tožba, pridušena kakor ječanje umirajočega.

»To prihaja iz Tibere!« je vzkljknil Ragastens.

Skočil je k steklenim vratom in jih odprl... Noč je bila temna... Tibera je valila črne valove, stisniena med hišami, vrhu katerih je oko jedva še vide-lo pas zvezdnega neba. Tipaje se je spustil vitez po svojih štirih stopnicah; sklonil se je... iztegnil je roke...

Njegove roke so zagrabile svileno tkanino. Tka-nina je pokrivala človeško telo. Človek je grgal in lovil sapo. Ragastens ga je prijel za rame.

»Kdo ste?« je vprašal neznanec.

»Ne bojte se ničesar... tujec sem... prijatelj...«

»Prijatelj ni... oh! umiram... Poslušajte!...«

Dame pozori!

Škornje po najnovejšem modelu. Zmerne cene. Izdeluje Govedič, Frankopanova ulica 10. Delavnica za popravila vseh gumijastih čevljev. 37

Členjenemu občinstvu naznanjam, da sem podružnico za popraviljanje čevljev v Prešernovi ulici 1 uknil. Od-slej bom sprejemal vsa dela in naročila v Brzopotplati, Tattenbachova ul. št. 14. 147

Ste li svoj denar zavrgli?

20% kronski boni (katere ste prejeli pri žigosanju kronskih bankovcev) se po najkulantnejši ceni kupujejo. Pro-metna bančna družba, Maribor, Can-karjeva ulica 14. 51

Sprejemem gospoda ali gospodično kot sestanovalca ali sestanovalko. — Smoletova ulica 10, pritličje, vrata 3. 197

Kdo bi vedel,

kje se nahaja sedaj 19-letna Marija Markuš iz Sv. Martina-Korena, naj naznani proti nagradi pri Šušteriču, Krčevina 139. 202

Modni atelje »Elegance«, išče vajenca ali vajenko za moška in damska dela. Aleksandrova 48. 203

Komfortno 4 sobno stanovanje ob parku oddam. »1500«. 196

Višcem stanovanje soba in kuhinja

ali dve sobi in kuhinja. Plačam 3-6 mesecev naprej. Naslov v upr. lista. 195

Lesni manipulant,

vojaščine prost, z daljšo prakso v lesni trgovini, verziran tudi v ekonomskem krogu, vešč nemščine, išče primerno službo. Ponudbe pod »Marljiv« na u-pravo lista. 123

OBLASTNA HRANILNICA MARIBORSKE OBLASTI

Centrala: MARIBOR, Trg Svobode 3.

Podružnica: CELJE, Cankarjeva 11, nasproti pošte

(Preje: Južnoštajerska hranilnica, Celje)

Dovoljuje vsakovrstna komunalna, melioracijska in hipotekarna posojila, daje posojila na vrednostne papirje in v tekočem računu, eskontira in reeskontira menice, izvršuje žirovne in kontokorentne posle in vse druge v denarno stroko spadajoče transakcije. — Sprejema vloge na vložne knjižice in tekoči račun od zasebni-kov, ustanov in drugih denarnih zavodov ter jih obrestuje najugodnejše. — Za vse obveze Oblastne hra-nilnice mariborske oblasti Jamči Dravska banovina z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Zato so naložbe v zavodu pupilarno varne. — Vlagateljem izven Maribora in Celja pošlje na zahtevo položnice.